

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Pelerinajul dela sfânta Mănăstire a Bicsadului.

Precum în anii trecuți am avut fericirea să mă închin la sfințitul locaș dela Mănăstirea Bicsadului la praznicul sfinților Apostoli, Hramul sfintei Mănăstiri, dorim ca și în acest an să înălțăm rugăciunile noastre deimpună cu ale poporului credincios care cerește acolo atotputernicul ajutor al Maicii Domnului și să îndreptăm pe cărările mântuirii cu graiul nostru sufletele setoase de cereștile daruri.

Vom fi la Mănăstire din ziua de 27 Iunie și până la închierea serbării-

lor, despre ce Onorații Frați să încu-noștințeze pe credincioșii, cari aleargă în acele sfințite zile la acest izvor de mângăieri.

Gherla, la 14 Iunie 1927.

No. 3075.

HIROTONIRE.

Clericii absolvenți: *Avram Alexandru Budu Sabin* și *Coman Gheorghe* în 10 Iunie au fost hirotoniți întru ipodiaconi și diaconi, iar în 12 Iunie, la sfintele Rusalii, au fost hirotoniți întru preot.

Gherla, la 14 Iunie 1927.

Nr.ii. 3065, 3066, 3067.

Episcop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficială.

De ziua eroilor în gremiu.

Sunet lung de clopot se refrânge prin arșița caldă de rază de soare. Credincioșii gherleni în mare număr părăsesc sfântul lăcaș catedrala, și'n convoi lung cu sufletul în mâni se'n-draptă spre cimitir. In fruntea mulțimii flutură steagurile sfinte praporii pășind în urma lor școlile: liceul, școala civilă de fete, școala normală de fete, Școala normală de băieți, Academia teologică, Cortegiul Sacerdotal împreună cu Ilustrisimul d. Dr. Octavian Domide, și mulțimea credincioșilor orașeni. Corul teologilor întonează melodia frumoasă „Câți în Cristos...” iar mulțimea înaintea, gânditoare la cei ce s'au coborât în vecinicii pentru un ideal eroismul. In cimitir se face sf. parastas, însoțit repetat de cântarea duioasă. Cu sufletele dreptilor... executată frumos de studenții teologi.

La timp dat sunet de goarnă prin

lungi ecouri vestește timpul de repaos. La cimitir se părăndă oratori proslăvînd pe cei de sub glie. Dl Dr. E. Precup directorul liceului Petru Maior citește discurs distins și ca idei si prin o frazeologie rară. Din partea armatei ce eră prezentă în număr frumos vorbește Domnul Căpitan Galgoczy. Printr'un fel de filozofare la mormânt arată mai mult felul cum se'nchinau cei vechi, fetișii, și cum oameni de azi. prin o religie mai spirituală mai ideală. In semnătatea zilei o amintește abia „pertangentem”. Mai la urmă vorbește Ilustrisimul Dr. Domide captivând pe neobservate sufletele celor ce ascultau. Și cu elocința-Sa „demostenică” face paralelism între înălțarea Dlui Cristos, și'nălțarea neamului prin sângele și oasele martirilor eroi români. Vorbirea D-sale pe alocuri este stropită de farmecul strofelor citate din poeziile lui Coșbuc, badea George Vorba Ilustrisimului. Prin o rară dexteritate oratorică cere închiegarea sufletelor și unirea inimilor românești,

unirea: pentru care au căzut eroii singerați cu frunți în țărână, și înfierează desbinările și luptele dintre frați... Ascultătorii credincioși mișcați și zguduți adânc în sufletele lor pleacă transpuși parcă 'ntr'alte lumi, părăsind ci-

miturul lăcașul tainic și mut, cu muta-
te. Și se vedeau multe fețe braz-
date de regrete și dureri pentru eroii
jertfiți pe altarul țării departe de ai
lor pentru lege și neam, datorinți le-
gate prin jurământ d-zeesc. (Viator)

Mijloacele de regenerare ale societății.

Trăim timpuri triste de demoralizare și decadentă, datorite în mare parte războiului mondial, care a înroșit și adăpat cu sânge câmpiile vechiului continent, a cerut ca jertfă milioane de vieți omenești, a nimicit incalculabile bunuri materiale, a stors din ochi atâtea lacrimi, și ca toate războaiele, a însălbătăcit firea omului.

E decăzută societatea și plină de viții, e stricată lumea și plină de fărădelegi, e demoralizată familia și plină de păcate. Nu e poruncă divină, nu e lege bisericască, nu umană, care să nu fie călcată în picioare în modul cel mai cinic. Nu este în vremea de acum temere de D-zeu, nu rușine de oameni. Alergarea după plăceri, după interese egoistice, după desmierdări trupești, săturarea stomacului este scopul cel mai înalt, este deviza supremă a acestui timp fără ideal. Toate instinctele josnice s'au trezit în om și cearcă a se manifesta în fel de fel de chipuri, Deprinderea virtuților creștine, se pare, că a pierit din practicile oamenilor de astăzi. În locul acestora domnește vițiul, ura, mânia răsbunarea, îngâmfarea, disprețul, sgârcenia neindurată, desfrânarea, indestulirea tuturor poftelor disordonate. În locul altruismului, al spiritului de sacrificiu și devotament domnește egoismul cel mai strâmt. În locul concepției creștine despre lume și viață domnește o concepție păgână, materialistă. Practica cea întransigentă religioasă a strămoșilor nostri se pomenește numai astăzi ca lucru din domeniul trecutului. Intre viața religioasă a creștinilor celor dintâiu și acelor de astăzi e o distanță cât cerul de pământ. Mulți nu se măr-

turisesc și nu primesc sfintele Taine cu anii, alții poate nici doară odată sau de două ori în viața lor. Ascultarea fiilor de părinți a supușilor de mai mari, respectul față de autoritate azi sunt aproape inexistente. Sfințenia dreptului de proprietate a fost aceea, care în aceste timpuri abnormale a suferit cea mai grea înfrângere. Curente sociale ale timpului de astăzi ca socialismul, bolșevismul etc, au clătinat vechea concepție despre intangibilitatea aceluia drept. Sfințenia căsătoriei, indisolubilitatea ei sunt pentru mulți lucruri, pe cari nu este de a se pune ceva preț. Urmarea este, că fiind căsătoria privită de mulți ca un contract civil, care se poate încheia și desface după plac și nu ca o legătură de credință și iubire pe viață sunt atât de dese divorțurile, căsătoriile încheiate numai în fața legii civile, sunt pline parohiile de concubinate. Cinstea și caracterul adevărat sunt astăzi lucruri mai rari decât corbul cel alb, la cari țin numai cei nebuni și proști, acei, cari nu știu trăi în lume. Urmarea este și nu poate fi alta decât aceea, ce se întâmplă și despre ce cetim aproape zilnic prin ziare, că ne-regulile, fraudele, dilapidările, jaful în bunul public sunt la ordinea zilei, că corupțiunea se practizează pe scara cea mai întinsă.

În fața acestei situații, pe care numai pentru aceea nu continuu a-o zugrăvi mai de parte, pentru că ne este tuturor prea bine cunoscută în fața acestei crize morale, în fața acestei grele boale sociale, care tocmai fiind-că e boală nu poate avea alt desnodământ, altă urmare decât sau însănăto-

șirea sau moartea, se impune întrebarea ce este de făcut? Să lăsăm, ca lucrurile să meargă așa mai departe pe calea apucată spre prăpastie, sau să luăm măsurile de lipsă, să căutăm și să punem în aplicare mijloacele eficiente necesare pentru îndreptarea stărilor, pentru vindecarea boalelor de cari suferă societatea? Nu încapă îndoială, că în fața acestei alternative numai una o putem alege, în fața acestei răs-pîntii numai pe o cale putem porni: pe aceea dictată de instinctul vital al societății, ai cărei membri suntem, care nu vrea să piară, a căutării mijloace-lor efective de sanare a organismului social și a aplicării neîntârziată a acestor mijloace. Și acuma se naște, de sine întrebarea, cari sunt și unde se pot afla, aceste mijloace, prin aplicarea cărora s'ar putea ajunge cu siguranță la scopul dorit, ce este însănătoșirea societății, cari sunt și unde se pot afla acele medicini, cari prescrișă și folosite formează și sunt o condițiune, de a cărei împlinire se poate lega privitor la vindecarea sufletului bolnav al omenimei un prognostic bun? Se naște de sine întrebarea sau întrebările, care este aceea cale și chip, pe care și cum s'ar putea ridica societatea noastră din halul de decadentă în care se află? Cari sunt acele arme, cu cari s'ar putea lupta cu succes în contra valului corupțiunii moravurilor? Care este chipul, cum s'ar putea și care este calea, pe care s'ar putea renaște biserica lui Hristos? Care este modul cum s'ar putea reda singuraticilor indivizi, familiei și societății liniștea și fericirea? Cari sunt factorii puternici, prin punerea în lucrare a cărora se poate regenera societatea? Răspunsul la aceste întrebări însă, cari preocupă o lume, este diferit și împărțit, precum împărțite sunt părerile și vederile diferitelor categorii de oameni privitor la chestiunea aceasta. Unii pornind dela părerea, că politicianismul veninos, care nu alege mijloacele e cauza imoralității vieții publice în delăturarea acestuia văd sin-

gura cale de sanare a moravurilor. Alții își pun toată nădejdea în presă, dela a cărei luptă așteaptă stărpirea abuzurilor, înlăturarea corupțiunii și anecinstei cu un cuvânt mântuirea. Unii ca Goga găesc ducătoare la scop și propun mobilizarea forțelor națiunii în direcția aceasta. Alții dela stat așteaptă să iee măsuri de îndreptare. Noi înse preoțimea, păstorii sufletești suntem de părerea și răspundem, că mijlocul propriu și adevărat, calea adevărată de nobilitare a firei omenestii de regenerare moravurilor, de susținere a respectului față de autoritate a ordinii în societate și stat, de asigurare a fericirii vieții familiare și sociale este *religiunea creștină*. Aceasta cu învățătura sa sublimă despre originea și destinațiunea înaltă a omului, despre calea și mijloacele prin cari își poate ajunge acesta scopul, despre încunjurarea păcatelor, despre înfrânarea trupului, patimelor și poftelor, despre mortificare, despre porunca iubirei, despre virtuți și deprinderea lor, despre idealul căsătoriei: una și indisolubilă, despre datorințele fie-cărui om în statul, în care se află, *singură este în stare să ridice pe om dela făptura ticăloasă la Creatorul preainalt și prea perfect, dela cele pământești trecătoare la cele cerești netrecătoare*. Factorul principal și cel mai puternic de înfrânare a corupției, de renaștere a vieții religio-morale a societății creștinești este *biserica creștină catolică*, a cărei menire proprie este propovăduirea învățăturii singur izbăvitoare creștine, care cu puterea formidabilă a cuvântului lui D-zeu, pe care prin Oficiul magisteriului îl propune, care prin mijlocerea s-telor Taine, pe cari Prin Oficiul ministerului le aplică și administrează, care pe calea pastorației sufletelor, pe care prin Oficiul guvernării o deprinde, *singură este în stare să întoarcă pe păcătos de pe calea cea rătăcită pe calea cea dreaptă, să stârpească vițiile, să planteze virtuțile, să sfințască sufletele*. Inafară de religie și biserică mai pot fi factori

secundari de regenerare socială toate acele puteri, instituțiuni etc. cum e statul, școala familia, presa ș'a, cari având o influință asupra masselor, un rol și o însemnătate în societate, o autoritate, o chemare pentru ferisirea societății pot contribui la moralizare și îndreptare. Dar pot fi și sunt atari numai întru-cât se află în bune raporturi cu factorii așa numiți principali, cari de altcum de multe ori și în anumite împrejurări le pot împlini și le împlinesc mai bine chiar chie-marea proprie, decât ei înșiși ajutându-i întru ajungerea scopului, iar nici decum în raporturi de colisiune și ostilitate împiedecându-i și stânjânindu-le activitatea. (Va urma).

Hierarhia Bisericii catolice. La finea anului 1926 Numărul episcopilor catolice au crescut, față de anul precedent, cu 5, al arhiepiscopilor cu 3, al vicariatelor apostolice cu 7, al prefecturilor cu 5, al prelaturilor „nullius” cu 2, în total un spor de 22.

Totalul episcopilor și arhiepiscopilor rezidențiale este: 92 de diferite rituri orientale și 1066 de rit latin = 1158 episcopii și arhiepiscopii.

După rituri episcopiile de rit oriental aparțin: ritului bizantin sau grec 29 (între cari românești 4); ritului armean 20, ritului chaldean 17, ritului copt 3, ritului maronit 10, ritului sirian 12 episcopii și arhiepiscopii.

Biserica de rit latin are în Europa 630, în Asia 48, în Africa 13, în America 341, Australia și Oceania 34 episcopii și arhiepiscopii.

Afară de aceste episcopii rezidențiale, mai funcționează în prezent: 218 vicariate apostolice: Europa 11, Asia, 83 (China 59, Coreea 3, Indo-China 16, Iaponia 1, Siberia 1, Turcia 3), Africa cu Madogascar 66, America 35, Australia și Oceania 23.

Din Annuaire pontifical cath. 1927 Paris, Bonne Presse.

Prefecturi apostolice sunt de prezent: 84: Europa 2, Asia 25, Africa 38, America 14, Australia și Oceania 5. Misiuni, afară cele de mai sus încă 20.

Aceasta sumară statistică arată până la evidență, că Biserica catolică e o organizație puternică, răspândită între toate popoarele și în toate continentele, împlinindu-și rostul religios, cultural și civilizatoric pe întreg globul pământesc.

Prof. Gh. M. P.

Biserica catolică de rit oriental (Statistică)
Cartea valoroasă și pentru noi extern de interesantă: „Les Eglises orientales et les Rites orientaux de P. Raymond Janin A. A. publică statistica recentă a numărului credincioșilor diferitelor biserici catolice de rit oriental.

Statistica e grupată după rituri și după provincii.

1. Ritul bizantin (grec):	
Biserica română în Transilvania	1.300.000
” ” ” America	50.000
Biserica rutenă în deosebite prov.	4.993.148
Alte biserici de rit bizantin	514.800
total:	6.857.948
2. Ritul armean	115.235
3. Ritul sirian	45.000
4. Ritul chaldean de Babylon	60.000
” ” ” Malabar	447.488
5. Ritul maronit	375.000

*) A apărut în 1926, în ediția: Maison de la Bonne Presse, 5, rue Bayard, Paris VIII.

6. Ritul copt 45.000

Numărul total al catolicilor de rit oriental face deci: 7.941.671

Bisericile disidente (ortodoxe, monofizite nestoriane etc.) la aceleași popoare au un număr de 152.583.365 credincioși.

Cartea citată, se recomandă cu căldură tuturor celor ce se interesează de starea bisericilor și de marea problemă a anirii Bisericilor Prof. Gh. M. P.

La Poptelieul Silvaniei, cu prilejul sîndului de primăvară al districtului protopopesc Bred, conduce misiunile sfinte la 2-4 Aprilie c. Mon. Tr. Trufășiu, predicând în ziua de 2/IV. d. a. A doua predică o ține Duminică, Mon. Val. Giurgiu, și în aceeași zi se cuminecă ca 450 credincioși încluziv elevii școlii primare. În dupămeaza aceleiași zile predică la vecernie Mon. Io. Rusu despre Pr. Fecioară. Tot atunci se mai mărturisesc ca 150 de enoriași ai parohiei. Se observă, că o mare parte din credincioși s'au fost mărturisit cu o săptămână înainte la Cuceu cu ocazia misiunilor conduse de prof. Malaiu. Au fost cazuri de mărturisire după amănări de 40-65 de ani. Mai remarcăm prezența preoților prot. Laur. Sima I. Nemeș, I. Câmpian, Aug. Moldovan și I. Cioban, cari toți au ținut să se și mărturisească Duminică înainte de sf. liturghie.

La Șieu Măgheruș în zilele de 21-23 Aprilie c. conduce misiunile sfinte pentru popor Reverendisimul Dr. George Vidican canonic prilejuind credincioșilor momente de mare fericire sufletească, și făcând să rămână neșterse din sufletul tuturor sărbătorile marelui praznic al Paștilor din anul acesta, precum se constată din raportul ce ne-a sosit semnat de deșteptul păstor al

Jocului On. Vas. Lazar. La serviciile sfințite din Joia mare și Vinerea Seacă participă și străini din alte sate. Toate vorbirile sacre le susține Conducătorul cu maniera sa ușoară și în același timp de deplină convingere, prin care știe să se instăpânească asupra auditorului. Ține să satisfacă și dorința poporului de a se mărturisi la D-Sa. Se cuminică la liturghia de Joi și Sâmbătă ca 200 de credincioși în total. Sătenii apreciază nespus de mult, când văd în mijlocul lor, pe calea apostolatului evanghelic, pe un demnitar, consilier consistorial al PSS. Episcopului. În sufletul candid al plugarului nostru de înaltă cultură moral-religioasă găsește ecou mai mult ca oriunde, în cercurile pretinse „înalte“ ale intelectualilor sentimentul nobilei gratitudinii. Temelia idestructibilă a bisericii lui Cristos este credința profundă și neprecupețită ce o găsim în sufletele neprihănite ale celor simpli, neștiutori de multă carte, dar înzestrați cu o rară comoară de cultură a inimii.

Bibliografie.

A apărut cea mai bogată carte de rugăciuni de Ioan Gont 160 pagini, pe hârtie fină (velină). Cuprinde toate celea de lipsă pentru cantori, elevi, intelectuali și popor. Rugăciuni de demineața, de seara, la Mânecat și Inserat, întreagă Sf.-ta Liturghie, Mânecatul și Inseratul de Sâmbăta și Dumineca pe toate opt glasurile (Laudele, Luminătoarele, Stihirile învierii, Catavasiile, Troparele și condacele Sărbătorilor și ale Duminecilor). Mărturisirea, Cuminecarea, prohodul și Cununia. Rânduiala Catavasiilor de peste an, colinzi, cântări în Vinerea Mare șcl. Acatistul, Paraclisul și lecturi din Sf.-tul *Alfons de Liguori*.

Cea mai bogată și mai ieftină carte de rugăciuni. Costă: legată în pânză fină peste tot cu cruce de aur 80 Lei.

Cei ce doresc legătură în piele cu bordură aurită și cruce de aur vor mai trimite 100 de Lei în plus (total 180 Lei).

Legătură în piele cu bordură simplă 60 de Lei în plus, (adică total 140 Lei).

Comandele se fac la Părintele Dr. Aloisio L. Tăutu, profesor de teologie în Oradea-Mare, sau la Redacția „Vestitorului“ Oradea. După 20 exemplare vândute se dă unul gratis (în pânză). *Se află de vânzare și la Librăria Diecezană din Gherla.*

Apărarea Creștinismului

prin

Unirea Bisericilor.

(Urmare).

După unirea și înțelegerea religioasă, a urmat unirea civilă și militară. Intre Grecii și Latini cari au alergat să apere Constantinopolul, s'a făcut frățietate, și se organizează apărarea cetății contra proximalului atac al Turcilor. Trupele bizantine și latine conduse de Cardinalul Isidor și de admiralii din Veneția și din Genova, dacă erau puține în comparație cu Turcii, cari pregăteau o armată de circa 170.000 oameni cu mijloace puternice de combatere și de a urca zidurile cetății, s'au socotit suficiente pentru a ținea piept cu cei ce atacau până când era să sosiască pe uscat în vara proximală o armată creștină, care să atace pe la spate armata turcească. Aceasta speranță nu era deșartă. Pentru că la Constantinopol se știa că, Papa Nicolae a fost trezit pe Puternicii creștini din Apus să alerge în ajutor la Constantinopol. Ungaria se arată gata, asemenea și Alexandru Scanderberg cu vitejii săi Albanezi, deși nu avea decât numai o mică armată. Armata creștină de uscat, atât pentru a face pregătirile de războiu, cât și pentru a porni în marș spre Constantinopol, nu putea sosi mai curând de cât în luna Iunie. Dacă armata de uscat ar fi sosit în decursul asediului, Turcii ar fi fost luați în față și dela spate. Constantinopolul ar fi fost mântuit, Unirea s'ar fi consolidat și Europa ar fi fost scăpată de repețițele atacuri ale Semilunei. Dar Antenoticii erau interesați nu într'atâta să salveze Constantinopolul, cât mai vârtos să distrugă sfânta Unire, care era antipatică chiar și Turcilor, mai ales Sultanului lor Mohamed II. ca și una care reunia pe creștinii din Răsărit și din Apus împotriva Semilunei. De aceea din favorurile făcute de Mohamed II. Antenoticilor, după ce se așeză în Constantinopol, este suspicioasă fundată că a existat vre-o înțelegere

între Mohamed II. și Antenotici, și că știrile pentru apărarea Constantinopolului atât din lăuntru cât și din afară de cetate, i-au fost subministrate de Antenotici, cari în singură căderea Constantinopolului și în bunăvoința astută alui Mohamed II puteau spera să vadă nimicită sfânta Unire.

De aci se explică pentru ce Mahomed II. grăbi asediul în luna Aprilie, cu o armată înfricoșată și folosind cele mai puternice și extraordinare mijloace pentru a ataca zidurile și să înspăimânte pe cei asediați, până când în 29 Maiu 1453. Constantinopolul căzu cu un mare măcel al apărătorilor și cu moartea celui din urmă Constantin, ce l-a ajuns luptând împreună cu păzitorii săi împotriva năvălitorilor. În ciuda Antenoticilor, Constantinopolul căzu catolic, apărat de un Împărat catolic, de Greci și Latini uniți în aceeaș credință catolică și de un Cardinal, care în acelaș timp era Arhiepiscop Grec, marele Izidor. Sfârșindu-se jăfuirea cetății, Antenoticii se grăbiră să ceară dela Mahomed II. permisiunea de a numi un Patriarh ecumenic, pe care-l aveau deja gata în persoana lui *Atanaziu*. Inșă se întâmplă, că după jăfuire, l'au aflat mort, ucis de soldații turci, cari umblau să jăfuiască. Atunci Antenoticii se gândiră la Gennadiu Scolaro, stimat pentru erudiția s'a bisericească și profană, și l-au făcut Patriarh cu aprobarea lui Mahomed II., care urmând uzul Împăraților Bizantini, a dat cârja sau toiagul patriarhal nou investitului Patriarh. În chipul acesta Antenoticilor și poporului simplu li-se păru că s'a fost renoit uzul bizantin, și că nu s'a schimbat sistemul, ci singur numai stăpânul. Astfel schisma triumfă cu triumful Semilunei asupra creștinismului.

E de însemnat că Antenoticii din Constantinopol erau încurajați de Antenoticii Patriarhi și Episcopi supuși stăpânirii, ori statelor musulmane, cum erau Patriarhii Filotei din Alexandria, Dorotei din Antiochia, și Ioachim din Ierusalim și Episcopii lor, la cari se

răspândise calumnia, că tot ceea ce s'a făcut la Florența, a fost un efect al înșelăciunii, o injurie din prepotență și violență. În fruntea tuturor contrarilor Sfintei Uniri era Marcu, vestitul Metropolitan din Efes, care singur nu semnase Unirea la Florența...

Toți acești Patriarhi și Episcopi contrari sfintei Uniri, pornind din împrejurarea, că Turcii erau toleranți față de ei, încurajau pe Antenoticii din Constantinopol ca să nu despereze pentru căderea imperiului bizantin, că Turcii au să ridice biserica din Constantinopol.

Bizanțul căzu, schisma se renoi și patriarhatul din Constantinopol cu privilegiile acordate de Mahomed II. deveni o secție de administrație pentru marele Vizir al Sublimei Poarte.!

Aceste dureroase fapte s'ar fi putut evita, dacă ar fi fost ascultat glasul Papei în Orient și Occident în plinimea sa, atât înainte de asediu, cât și în decursul asediului și după căderea Constantinopolului. Pentru-că Nicolae al V. Pius II. și Sixt IV. încurajați de cardinalul Visarion, căruia îi zăcea la inimă să-și salveze Patria și Biserica sa grecească de jugul Turcilor și de perfidia schismei, au întrebuințat toate mijloacele pentru a reuni forțele Statelor din Occident ca să recucerească Constantinopolul din mâna Turcilor. Inșă, dacă eforturile lor au făcut de nu s'a prea grăbit marșul biruitor al Turcilor, nu au avut nici un rezultat pentru recăștigarea Constantinopolului.

Care a fost adevărata cauză?

Opiniunea noastră bazată pe fapte este, că nesuccesul de a recăștiga Constantinopolul și de a consolida sfânta Unire, aduse cu sine neîncrederea Grecilor împotriva Latinilor, și a Latinilor împotriva Grecilor, așa cât să nu se mai poată înțelege între ei. Grecii nu se mai încredeau în Latini, deoarece cu toată puterea diferitelor state din Europa, nu au știut ori nu au voit a se uni împotriva puterii musulmane ca să o zdrobiască. De aceea au crezut-

că partea cea mai bună de urmat ar fi să se înțeleagă cu Turcii, pentru că nu se putea evita fatalmente stăpânirea lor. Și aceasta părere a fost și preferită. Latinii nu s'au încrezut în Greci, cari după atâtea încercări ale Latinilor prin mijlocirea Papei, deși nu s'a putut mântui Constantinopolul, Grecii sau arătat nemulțumitori față de Latini și față de Papa, nimicind sfânta Unire.

Din aceea se iscă o daună teribilă, care a stat în faptul, că nici Grecii nu au mai crezut, că pentru conservarea creștinismului propriu au lipsă de biserica latină; și tot așa nici Latinii nu au crezut, că pentru mărirea și strălucirea Bisericii Catolice ar fi necesară Unirea cu biserica Orientală.

Grecii nu au crezut că ar mai avea trebuință de biserica latină, căci după căderea Constantinopolului, Patriarhatul se ridică la aceea putere, pe care o posedă în timpurile cele mai frumoase ale imperiului bizantin. Ca Patriarh ecumenic în fruntea celorlalte trei Patriarhate și prin distrugerea din partea Turcilor a țărilor și principatelor din Bulgaria, Sârbia, Boznia și Herțegovina, Albania, Muntenia și Moldova, din Peloponez și din Grecia, recucerii autoritatea sa asupra bisericilor din acelea regiuni. Puțină importanță era pentru acel Patriarhat, că mulți creștini din acelea regiuni îmbrățișau islamismul, îi era de ajuns ca acei ce rămăneau creștini să rămână sub autoritatea sa, cu atât mai mult, că aceasta era respectată în Rusia, care pe fiecare zi creștea în putere, așa că i sa conces ridicarea Patriarhatului din Moscova, și așa Patriarhul Ecumenic se crezu a sta în fruntea alor patru Patriarhate. Patriciatul bizantin apoi, cel puțin dintre cei ce nu s'au lăpădat de credință, s'a nizuț să-și conserveze și să-și extindă bogățiile lor proprii, servind de mijlocitori între patriarhat și Sublima Poartă, primind diregătorii, cari să faciliteze guvernarea turcească în provinciile creștine câștigate, și în relațiunile imperiului otoman cu Puterile creștine, atât în timp de pace,

cât și în timp de războiu. Unele din aceste familii patriciane bizantine au fost alese să guverneze, aproape ca niște Suverani, principatele dunărene, și în alte provincii creștinești, în cari astuția turcească, în vreme ce eră adeseori crudelă cu creștinii, își acoperea cu toleranța religioasă despotismul său. În chipul acesta Puternicii Bisericii și ai Laicimei, au crezut că nu s'a schimbat nimica după căderea imperiului bizantin, ci în unele privințe s'au făcut chiar îmbunătățiri. Atât de mare eră orbia Bizantinilor decăzuți.

Dar poporul grecesc care simția demnitatea sa de creștin și de națiune, aspira la eliberarea de sub domnia turcească, și deplângea cu amar, că Sfânta Sofie nu mai eră marele templu creștin, ci se prefăcuse în grandioasa Moschee a Izlamului. Patriarhatul și Patriciatul bizantin s'au acomodat și obișnuit cu sistemul turcesc, dar nu s'a acomodat poporul grecesc, care totdeauna aștepta mântuirea dela Europa.

De fapt acest popor generos, dar apăsător de jugul turcesc, de câte ori vre-o Putere creștină repurta asupra Turcilor vre-o biruință pe uscat ori pe mare, se nutria cu speranța, că Turcii vor fi umiliți așa încât să scape de oprimarea lor. Numai în puține domenii venețiene din inzulele ionice, din Arcipelag și din Peloponez putură Grecii să respire aerul libertății.

Împreună cu Grecii gemeau sub Turci: Sârbii, Românii, Bulgarii și Albanezii, cari toți prin soarta comună și fiind supuși bisericeste Patriarhului din Constantinopol, erau socotiți de Greci. În starea aceasta de lucruri se reprezintă Biserica catolică drept vrăjmașă a Grecismului, se împedea reînnoirea Unirei și se țineau acelea popoare sub jugul barbariei turcești. Așa se părea, că din partea acelor Biserici și acelor popoare creștine din Răsărit, nu se simția mai mult nevoia de Unirea celor două Biserici.

Dar pare că aceasta necesitate nu o simțiau mai mult nici Apusenii. Puternicii din Europa, perzându-și ori ce

nădejde de a lua Constantinopolul dela Turci și a le înfrânge puterea, au început politica de a întreține bune legături cu imperiul otoman și a-i respinge atacurile ce li s'ar fi făcut din partea Turcilor. Timpul Cruciadelor apuse pentru totdeauna. Chiar și tabera bisericească, afară de Sfântul Scaun, părea indiferentă în chestia Unirei celor două Biserici. Pentru că deoparte Conciliul din Florența prin definiția dogmatică despre puterea papală, puse se capăt Antipapismului, și făcu mai compacte bisericile din Occident în jurul tronului Sfântului Petru, bucurându-se de o pace internă, pe care mai înainte nu au avut'o, din cauza Antipapismului.

Căderea Constantinopolului, care cutremurase Europa, se sfârși considerându-se ca o binefacere. Pentru că învățații refugiați Greci, împrăștiindu-se în întreagă Europa, au lătit dragostea față de literatură și erudiția profană și bisericească grecească, și față de progresul artelor frumoase și a științelor, în toate părțile din Europa. Evul mediu ajunsese prin căderea Constantinopolului, o nouă eră, o nouă perioadă de civilizație răsări în Europa.

La ce să te mai gândești a aduce pe Greci la sfânta Unire, când faptul unirei cimentate la Florența nu avu efectul său la Greci? De aci o anumită indiferență pentru Unirea celor două Biserici în lumea latină.

Aceasta indiferență crescă tot mai tare prin succesele credinții catolice. Spania unită în un singur regat sub Ferdinand și Izabela, se scuturase de sub jugul stăpânirii arabe, iar descoperirea Americii nu numai că extindea puterea Spaniei asupra alor două globuri, ci îmbogăți și Biserica catolică cu noi popoare, cari au primit sfânta ei credință, spre a-o recompensa așa zicând pentru pierderile suferite în Orient. In fine char și cuceririle Portugalhezilor erau cuceriri ale Bisericii catolice.

Deși răsvrătirea Protestantismului a produs confuziune aproape în jumătate

Europa, Biserica Catolică a știut să-și dovedească puterea sa de rezistență, și să combată Protestantismul, și când amenință sub Patriarhatul lui Ciril Lucaris, de a năvăli Orientul creștin despărțit de Roma.

Din combaterile și luptele susținute de clerul latin împotriva inamicului de casă, Protestantismul năvălitor, izvoră necesitatea de a concentra toate forțele catolice în contra acestui inamic înfricoșat al credinții creștinești, și așa s'a neglijat, dacă nu s'a chiar uitat chestia unirii celor două Biserici. Cu atât mai vârtos că la mulți se părea, că după atâtea biruințe și triumfuri ale Bisericii catolice, nu eră multă vreme și nu eră nevoie de a se osteni pentru ca să-și unească bisericile Răsăritului. Astfel de
(Va urma).

Comandați LA LIBRĂRIA ANCA — Cluj —

„CĂRAREA FERICIRII“

Carte de rugăciuni de preotul G. MĂNZAT. Conține 368 pag. cu 26 capitole mari și diferite rugăciuni la orice ocaziune, fiind aprobate de P. S. dl episcop de Gherla Dr. Iuliu Hossu Nr. 581—1925.

Legată în carton tare pentru școlari 100 L.

„ „ pânză fină cu cruce aurită 140 „
„ „ piele lux, pe hârtie velină 280 „
„ „ „ „ șcl. pentru dame 350 „

Nou! „ „ „ „ **Nou!**

„Domnului să ne închinăm“

Carte de rugăciuni pentru elevi în leg. tare 75 l.
Predici la morți 60 Lei, — Predici p. postul mare 50 Lei.

Teatre populare 15—30 Lei
școlare 15—30 Lei

Monoloage și dialoge 10—15 Lei.

Album de modele românești (250 motive) 100 L.
Porto recomandat costă 75—30 Lei.

MARE DEPOZIT DE CLOPOTE
dela 25 kg. în sus. Ornate bisericești. Odăjdii Prapori etc.

icoane frumoase

tot feul în diferite mărimi

În mărime de 33/43 Lei 70
În mărime de 52/40 Lei 100
În mărime de 47/63 Lei 160
În mărime de 74/55 Lei 230
În mărime de 72/100 Lei 650—850

— Cereți preț curent detaliat — 20—2

Pentru partea neoficială răspunde: Dr. Virgil Bălbănuș